

INSIGHTS TO THE PARSHAH - KEDOSHIM

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. (ב) דַּבֵּר אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם.

חזקוני

(ב) דבר אל כל עדת בני ישראל – מלמד שפרשה זו נאמרה בכנוס כעשרת הדברות ולמה לפי שכל הדברות כלולות בה –

- כאן אנכי (שמות כ':ב') וכאן אנכי י"י אלקיכם (ויקרא י"ט:ב'),
 - כאן לא יהיה לך (שמות כ':ב') וכאן אל תפנו אל האילים (ויקרא י"ט:ד'),
 - כאן לא תשא (שמות כ':ו') וכאן לא תשבועו בשמי,
 - כאן זכור (שמות כ':ז') וכאן את שבתותי תשמורו,
 - כאן כבד את אביך ואת אמך (שמות כ':א) וכאן איש אמו ואביו (ויקרא י"ט:ג'),
 - כאן לא תרצח (שמות כ':י"ב) וכאן לא תעמוד על דם רעך (ויקרא י"ט:ט"ז),
 - כאן לא תנאף (שמות כ':י"ב) וכאן מות יומת הנואף והנואפת (ויקרא כ':י'),
 - כאן לא תגנוב (שמות כ':י"ב) וכאן לא תגנובו (ויקרא י"ט:א),
 - כאן לא תענה ברעך (שמות כ':י"ב) וכאן לא תלך רכיל בעמך (ויקרא י"ט:ט"ז),
 - כאן לא תחמוד (שמות כ':י"ג) וכאן לא תעשוק (ויקרא י"ט:ג').
- ונסמכה פרשה זו לפרשת עריות שלא יהיו סבורים שבשביל שמירת עריות לבד יעמדו בארץ כי גם יש מצות אחרות שעליהם להתקיים בארץ.

רמב"ן

קדושים תהיו – הוּו פרושים מן העריות ומן העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה. לשון רבינו שלמה.

אבל בתורת כהנים (ספרא ויקרא י"ט:א) ראיתי סתם: פרושים תהיו. וכן שנו שם (ספרא ויקרא י"א:מ"ד): והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני (ויקרא י"א:מ"ד) – כשם שאני קדוש, כך אתם תהיו קדושים, כשם שאני פרוש כך אתם תהיו פרושים.

ולפי דעתי: אין הפרישות הזו לפרוש מן העריות כדברי הרב, אבל הפרישות היא המזכרת בכל מקום בתלמוד שבעליה נקראים פרושים. והענין: כי התורה הזהירה בעריות ובמאכלים האסורים, ותתיר הביאה איש ואשתו ואכילת הבשר והיין, ואם כן ימצא בעל התאווה מקום להיות שטוף בזמת אשתו או נשיו הרבות, ולהיות בסובאי יין בזוללי בשר למו, וידבר כרצונו בכל הנבלות, שלא הוזכר איסור זה בתורה, והנה יהיה נבל ברשות התורה. לפיכך בא הכתוב הזה אחרי שפרט האיסורים שאסר אותם לגמרי, וצוה בדבר כללי, שנהיה פרושים מן המותרות.

העמק דבר – נצי"ב

והקדים הכתוב כאן אל כל עדת בני ישראל – באשר אין פרישת כל אדם שוה ותורת כל אחד לבדו בידו לפי טבע גופו והליכות ביתו וכדומה וכ"כ הה"מ שלהי הל' שכנים יע"ש מש"ה כתיב דמכל מקום הכל מוזהרים איש לפי ערכו. משא"כ כל המצות הדבר ידוע שהכל שוים.

לֹא תַעֲשׂוּ עֹל בַּמִּשְׁפָּט לֹא תִשָּׂא פְּנֵי דָל וְלֹא תִהְדָּר פְּנֵי גְדוֹל בְּצַדֵּק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ:

רש"י

בצדק תשפוט – כמשמעו. דבר אחר: הוי דן את חברך לכף זכות.

This is only apparently in contradiction with the judicial formula. For judgment in a court of justice and social judgment do not serve the same purpose. The former has to test the action solely as to whether it is in accordance with the dictates of justice or not, quite apart from any considerations of the individual circumstances or conditions and without regard to the motives. An action, although it may not be legal, can be entirely excusable and yet at the forum of justice must be judged as punishable. And an action judged by its motive can be stamped as highly vicious and yet legally be within the law and unpunishable. But Society has, on the other hand, above all, the personality, the character, in its eye, and every action is, to it, only a symptom by which to judge the integrity or the reverse of its members. Exactly the same justice which in court banishes personality entirely from the judgment, and judges the action entirely in absolute objectivity, that same justice demands in social life the most meticulous and anxious conscientiousness in considering every possible condition which could make the person and his character appear in a better light, and admonishes: Be

(יז) לא תשנא אֶת אַחִיךָ בְּלִבְךָ הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חָטָא.

הכתב והקבלה

(יז) הוכח תוכיח – שם נכח לרש"פ ישמש כשם נגד כמו לנכח הצאן, והושאל ג"כ להוראת התוכחה, ומזה תוכחת מוסר שהוא העמדת גנות הפעולה נגד ונוכח הפועל והתברר לו בדברים שהוא על דרך לא טוב, כמו והוכיח אברהם את אבימלך (בראשית כ'), שהעמיד לנגדו אשר לא טוב עשה בתוך עמיו לגזול באר המים (פֶּאֲרָגֶעֶשְׁטֶעֱלֶלְט פֶּאֲרָגֶעֱהֶאלְטֶען), וכן כאן הוכח תוכיח ר"ל שתעמיד מומו לנגד עיניו/

אמת ליעקב – ר"י קמינצקי

אלא שכאן גילתה לנו התורה צורתה של מצות תוכחה מה היא, דאם נדייק נראה שמצות תוכחה כתובה אצל שאר המצוות שבין אדם לחבירו – שנאת ואהבת רע, נקימה ונטירה, והיינו שהגדירה לנו התורה שיסוד מצות תוכחה צריכה להיות שהחוטא מרגיש כאילו המוכיח עושה לו טובה גדולה כמה שהוא מוכיח אותו, כלומר, שהחוטא צריך להרגיש שכאילו המוכיח משיב לו אבדה שאבדה לו, ונמשיל לזה משל: א'

(יח) לא תקם ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ה'.

ס' כרם הצבי

לרעך כמוך, וא"כ לא יתכן לנקום ולנטור. **עוד** כתבו דקאי על הנהוג בין בנ"א שכל אומן שונא בן אומנתו, ואם חבירו ג"כ הייט או סנרלר חנוני או סוחר יין כמוהו הוא שונאו ומבקש רעתו, כי חושב שחבירו מקפח פרנסתו, ובאמת אין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו כי כל מזונותיו של אדם קצובים מאת ה' מן השמים. וז"ש ואהבת לרעך **אע"פ** שהוא „כמוך“ בעל מלאכה או סוחר כמוך, אפי"ה תאהוב אותו כי אני ה' הזן ומפרנס לכל ומבלעדי לא ירים איש ידו ורגלו. **עוד** ראיתי בלח"ת כי הדרך הישרה לנהוג בחבירו אהבה גמורה בלי תקוה לתשלום גמול, וז"ש „כמוך“ כמו שהאדם עושה לעצמו דלא שייך בו תשלום גמול, וז"ש אני ה', שתלמוד ממני דבר זה, כי החסד שאני עושה עם בריותי אין בו ענין תשלום גמול, וכמ"ש הלה' „תגמלו זאת“ עם נבל ולא חכם, כלומר האם תחשבו הטבת מעשיכם לתשלום גמול, כי אם צדקת מה תתן לו. **ובס'** אהבת שלום כתב דאהב"ה כמספר י"ג.

רמב"ן

ויתכן בעבור שלא אמר: ואהבת את רעך כמוך, והשוה אותם במלת: לרעך, וכן: ואהבת לו כמוך (ויקרא י"ט:ל"ד) דגר, שיהיה פירושו: להשוות שניהם ואהבתם בדעתו. כי פעמים רבות שיאהב אדם את רעהו בדברים ידועים להיטיבו בעושר ונכסים ולא בחכמה, וכיוצא בזה, ואם יהיה אוהב בכל, יחפוץ שיזכה רעהו האהוב לו בעושר ונכסים וכבוד ובדעת ובחכמה, ולא שישוה אליו אבל יהיה חפץ בלבו לעולם שיהיה הוא גדול ממנו בכל טובה. ויצוה הכתוב שלא תהיה פחיתות הקנאה הזאת בלבו, אבל יאהב ברבות הטובה לחבירו כאשר אדם עושה לנפשו, ולא יתן שיעורין באהבה. ועל כן אמר ביהונתן: כי אהבת נפשו אהבו (שמואל א כ':ז), בעבור שהסיר מדת הקנאה מלבו, ואמר לו: כי אתה תמלוך על ישראל ואני אהיה לך למשנה (שמואל א כ"ג:ז).

ס' מנחם ציון

ואהבת לרעך כמוך (יט, יח).

כמו שאתה אוהב את עצמך אף שגלויים וידועים לפניך כל מומיך וכל מגרעותיך, כך

תאהוב את רעך עם כל מומיו וחסרונותיו.